

ARMENTERA

FIESTAS DE SANTA CRISTINA

DIAS 23, 24, 25 Y 26
DE JULIO DE 1953

PROGRAMA

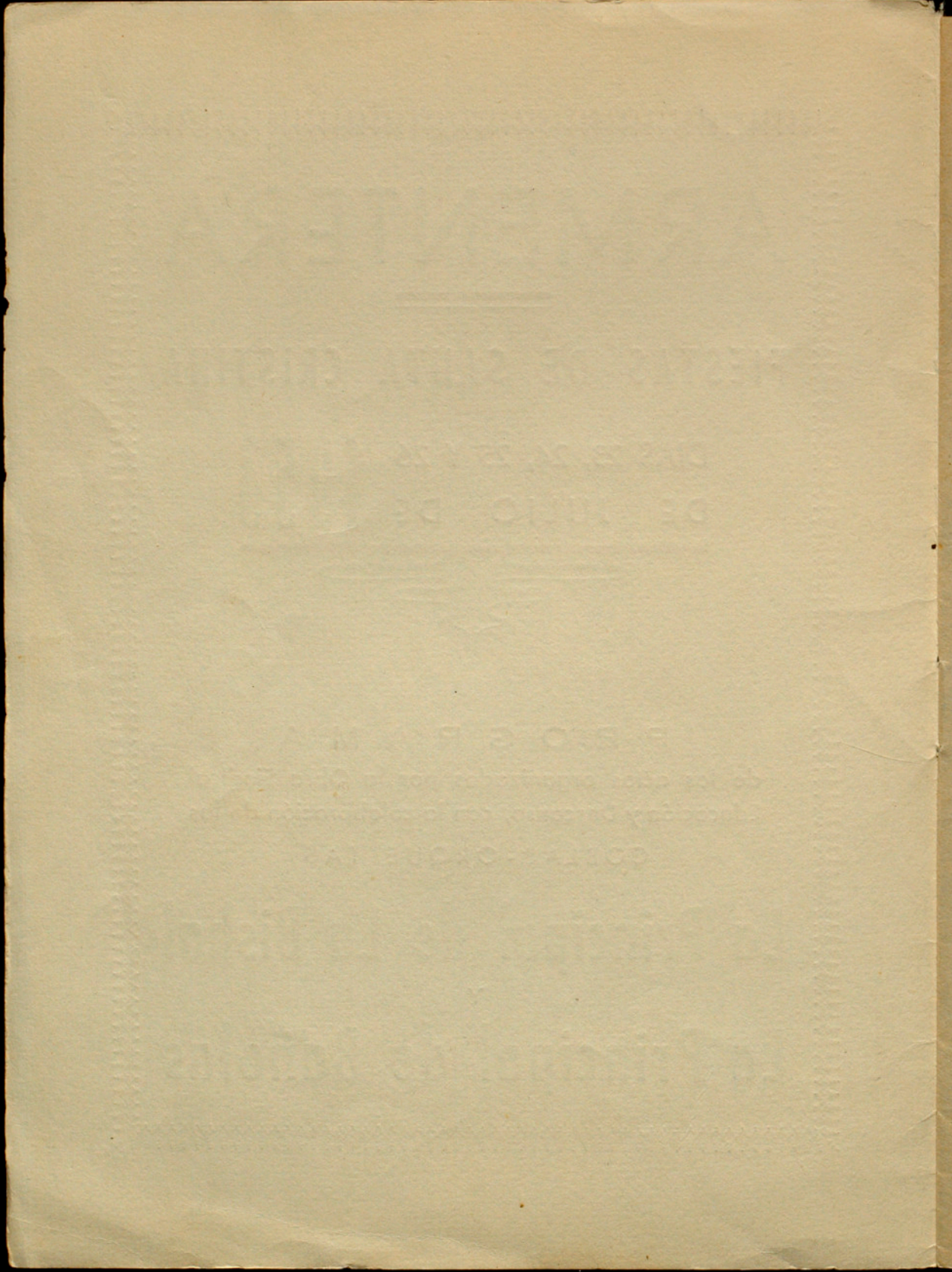
de los actos organizados por la Obra Sindical
Educación y Descanso, con la colaboración de las

COBLAS - ORQUESTAS

La Principal de La Bisbal

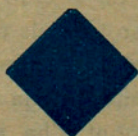
Y

La Principal de Bañolas

INVITACIÓN

A todos los forasteros que nos
han de honrar con su amable
presencia, les abrimos nuestros
brazos en cordial acogida, deseán-
doles unas alegres horas en esta
nuestra simpática F I E S T A

D'ACTUALITAT

SARDANÍSTICA:

És satisfactori comprovar la saludable reacció registrada a bona part de l'Empordà i altres llocs, inclús a Barcelona mateix, per tal de revaloritzar la nostra dansa en la seva autèntica forma. Al respecte és recomanable conèixer l'obra recentment apareguda d'En Lluís Albert, « Contra la Falsa Sardana », que és un valios testimoni per a desfer malentesos i combatre males costums que són un greu perjudici per la sardana. Hi col·laboren nombrosos entusiastes sardanistes i firmes de gran prestigi literari.

Nosaltres com a bons empordanesos i sardanistes de tradició, devem mantenir una posició ferma. (Dies enrra Ràdio Barcelona glosant la sardana « L'Empordà », situà l'enclavament de la cabanya del pastor i la sirena en el lloc que ocupa l'Armentera). Recordem al gran Poeta:

*Es la dansa sencera d'un poble
que estima i avança donant-se les mans.*

i veiem sempre en la sardana la fidel expressió de les virtuts que honren el nostre poble. No la deixem decaure perquè serà símbol de la nostra decadència.

I que es desenganyin els innovadors: És massa perfecta per a poder-la millorar, i així la volem. Que no hi toquin res que ja està bé com està.

FUTBOLÍSTICA:

El fútbol està a l'ordre del dia. És l'esport que s'ha imposat. Bona cosa el fútbol. Igualment com tots els esports, la seva pràctica és molt sana pel cos i per l'esperit. La llàstima que no és tan fàcil com sembla jugar-hi. Qualsevol competició per modesta que sigui porta aparellada una sèrie de dificultats i complicacions d'ordre tècnic, administratiu i sobretot econòmic que Déu n'hi dó. I així veiem com en les poblacions petites es succeeixen les temporades de trontoll i eufòria amb les de repòs i quietud.

Malgrat aquestes alternatives d'ací caic i allà m'aixeco en el club local, l'interés pels de primera línia és continu. Aquests compten en tots els recon amb una quantitat de partidaris extraordinària. I és tan general l'entusiasme que encara que un no hi sigui aficionat s'ha d'enterar forçosament de la marxa dels campionats i dels torneigs. Us interessi o no, tan bon punt s'ha acabat un partit, tan si s'ha jugat a Sevilla com a Buenos Aires, ja sabreu el resultat, les incidències, classificacions, etc., etc. La quitxalla sentint-ne parlar als grans

també hi té una gran dèria. Veureu córrer els nens amb retrats de jugadors, els sentireu parlar i quedareu astorats de llurs coneixements futbolístics. Us diràn amb quin Club juga Fulano i us esclovellaràn fil per randa la composició d'equips de primera i segona Divisió. L'única cosa que l'altre dia en vaig trobar un d'aquests tan ben informats que no em sabé dir el nom del riu que passa per aci prop.

Per això em pregunto si de tant parlar i parlar de fútbol no en farem un grà massa. Hem de considerar que el món evoluciona ràpidament, la ciència fa molts progressos per tal de donar-nos més millores i benestars, i s'imposen nous mitjans de treball i noves formes de convivència, i un nivell cada dia més alt de cultura. Tractem doncs, de no tenir tantà ceba pel fútbol, que no ens acapari del tot, i mirem de posar-nos a l'altura necessària almenys en disposició de captar pel nostre profit els nous avenços. Per l'interès particular i el de la Pàtria; per civisme, no ens quedem enra que les conseqüències serien catastròfiques i el temps perdut és molt difícil recobrar-lo. Tinguem-ho present tots, especialment els responsables de l'educació dels infants.

Seria molt convenient poder comptar en el nostre poble amb una bona biblioteca, ben nodrida amb llibres i revistes de les matèries que més ens poden interessar; agricultura, per exemple. Amb un clima favorable i el concurs de tots, la podríem tenir, car les autoritats locals ja hi contribuirien degudament.

Per altra part, hi ha moltes altres distraccions que deixem força oblidades, (manifestacions artístiques, excursions, etc.) que si les hi dediquem una mica d'atenció ténen la ventatja de proporcionar uns graus més de cultura ben necessaris per la vida de relació, cada dia més extensa com ho exigeix el ritme del temps actual.

I de fútbol també en podem parlar. Sense sentir-nos massa desgraciats si no guanya el nostre preferit, perquè no és res de l'altre món. Sense llegir tants i tants articles que tots vénen a dir el mateix. Ponderem el que sigui digne de ponderació. Però, senyors, d'aquests comentaris inacabables, d'un cap de setmana a l'altra, a més de resultar carregosos pels qui han d'escoltar-los per força, ben garbellat no en surt res. En fi, vull dir, que hauríem de procurar que la personalitat d'en Kubala no ens faci perdre la nostra.

J. ARMENGOL.

PROGRAMA

DIA 23

Por la noche, en la Plaza del Generalísimo tendrá lugar como en años anteriores, la simpática VERBENA patrocinada por el Magnífico Ayuntamiento de la Villa, con Juegos infantiles, Disparo de cohetes, Fuegos Artificiales, etc.

DIA 24

Mañana, a las 12'00. — OFICIO SOLEMNE en la Iglesia Parroquial, con asistencia de las Autoridades y Jerarquías.

A la 1'00. — Una Sardana en la Plaza del Generalísimo.

Tarde, a las 5'30. — Gran Audición de Sardanas en la misma Plaza.

A las 7. — Baile de Tarde en el Entoldado.

Noche, a las 10'30. — Magnífico Concierto a cargo de la Orquesta « **LA PRINCIPAL DE LA BISBAL** » y a continuación Baile.

DIAS 25 Y 26

El mismo que el día 24, excepto el concierto de la noche que será sustituido por Audiciones de Sardanas.

Las sesiones de Baile y Concierto tendrán lugar en un lujoso Entoldado de Verano.

NOTAS.—Las de costumbre.

Sardanistes:

Si sou bons Empordanesos, si sou bons Catalans, no permeteu que la nostra dansa degeneri, adobtant aquesta forma tant antiestética i ridícula de ballar els curts amb els braços avall com una colla de ninots del **Pim pam pum**. Balleu-la a l'estil empordanés, amb els braços enlaire; bell estil, únic estil, degut el qual en Maragall va poguer afirmar:

«La Sardana és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan.»

L'Armentera, centre de belles excursions

(Continuació)

Avui par anar de l'Armentera a Sant Pere, si està més del quart de la vella corrandà, i cap rastre queda de l'antiga ermita de Santa Cristina, tampoc en les vores del riu els boscos hi són tan nombrosos com abans, ni plenes d'estanys i de timbes, ara el camí és una delícia, i en la primera recolzada cal fer-hi un alt, per a contemplar la plana i les montanyes

El riu ja no es passa per la típica passera de taulons sobre botes i barques, ara hi ha un magnífic i elevat pont, des del que s'hi divisa molt belí panorama, el riu és ample i pregon, aquí sembla que vingui del mar i es perdi en cales, on tenen les embarcacions els mariners de Sant Pere Pescador, que ardits en el treball de la terra son coratjosos en el de la mar, ells han mantingut la tradició marinera de la nostra comarca, servint-la sempre i amparant als vianants perduts i perseguits amb tota noblesa.

Enllà del riu verdeijen les arbredes de les seves ribes, d'on surt l'enfilall de pobles que viuen al peu d'elles, avall del pont a pocs metres a la dreta, el rec del molí que fins l'any 1763 fou el curs del riu que anava a Empúries

El riu fineix al mar a la Gola, que no sol ésser de gaire bon trànsit, convé protegir-l'hi l'entrada perquè fos navegable per vaixells de més calat, i tornar-hi a fer l'actiu comerç d'abans, que això i molt més mereixen el país i els bons mariners de Sant Pere Pescador.

A l'altre costat del riu, comencen les cases de la vila que el llunyà Canigó corona, pels seus carrers s'hi pressent el plà de la Vila Militiana, ben ordenats amb velles i formoses cases, porten noms antics molt bells, que han tingut l'encert de no canviar mai, un d'ells el de l'Amistat, virtut de la que el santperenc en fa un culte, la plaça major era magnífica quan hi havia el joc de pilota i les cases velles, i en ella s'hi han ballat bellament les sardanes

Té una Església magna i bella d'estil renaixement, que fou rublerta de fastuoses talles barroques, construïda sobre d'una romànica propietat de Sant Pere de Roda, quins fonaments són al costat de l'actual i situades dintre el recinte de la vella força de Sant Pere, de molta importància en l'edat mitja, s'en conserven notables fragments en les torres i murs de la avui casa Caramany, i en altres edificacions, és probable que tingui l'origen en una fortificació romana

Sortint de Sant Pere pel camí que va a Castelló, hi ha una devota ermita dedicada a Sant Sebastià gloriós, màrtir molt venerat a la vila

* *

Vilamacolum és a mitja hora de Sant Pere, seguint un camí entre bones terres de conreu, abans d'arribar-hi ja **plau** el bell escampall de les seves cases, es troba el rec Corredor que ve d'entre Torroella i Vilacolum, i va al Sirvent, es passa per un **rústic** i antic pont fet de grans pedres, a frec del bell absis romànic de Santa Maria de Vilamacolum, possessió de Sant Pere de Roda, l'interior del temple d'una nau, fou refet al segle XIV. Quasi totes les cases del poble són isolades, condició molt a propòsit per criar bestiar, profitosa producció que saben cuidar com cap més de l'encontrada. Hi han antics casals, un amb bellíssim finestral del segle XV. Tenen i és molt apreciada, la millor hostatgeria de la comarca.

Vilamacolum es deixa sempre amb recança, al sortir-ne pel cantó de tramontana, el terreny terciari va alçant-se lleument, comencen les vinyes i els pins, i a poc el bell alzinar de La Guàrdia, al seu fi hi ha el mas de La Guàrdia, l'edifici actual és modern, més un portal de pedra gòtic, que devia ésser el de la capella, i el brocal d'un pou fet d'una sola peça, i el nom del mas, demostren un origen medieval, si no és romà. Extens i bell és el panorama que d'aquí s'ovira, del Pirineu i la planúria de la Muga presidida per la Seu de Castelló, el paisatge de primer terme es veu enfonsat, poblet de vegetació i gran quantitat d'aigües, restes d'estanys i llacs que en temps passats degueren envair-lo, i que el treball continuat de l'home ha convertit en terrenys profitosos.

Probable sigui aquest el Camp Joncari dels antics, que ara forma part dels termes veïns, als peus del turó de La Guàrdia, neix el riu Sirvent, que avui reb les aigües de l'estany de Vilacolum i de la ribera de Ciurana, vingudes de les que brollen en les terres d'entre Garrigàs i Vilamalla, és un record del delta del Fluvià i es considera un rec, perquè gran part del seu curs es obra artificial i serveix per escórrer les aigües estancades, dels termes en que passa, en particular del de Riumors, fou canalitzat en temps moderns, i després de rebre les aigües de la llacuna de la Massona, fineix al Fluvià.

* *

De La Guàrdia per un camí dreccer, es davalla el turó argilós erosionat per les aigües del riu, al peu hi ha la carretera que passa vora l'estany de Vilacolum, la tradició del país és que fou el camí romà d'Empúries a Sant Pau de la Calciata, i com si fos un record de la strata

francisca, encara és conegut pel nom de carretera francesa, per ella s'esmuny el Fluvià quan crescudes les aigües, envaeix l'estany, i part dels termes de Riumors i Castelló. La bòvila de Vilacolum, ja era explotada en l'època romana.

L'estany de Vilacolum té quatre centes vuitanta vesanes, i tota l'aigua que s'hi recull es plujana, el de Ciurana en té cent noranta, abans molt relacionats amb el molí de l'Armentera, foren propietat del Comte d'Empúries i de Sant Pere de Roda respectivament, i després de la Companyia Molinera, l'any que no eren plens d'aigua es treballaven, tota la producció era portada amb carretes tirades per bous al molí, i embarcada per la via fluvial lliurada al comerç marítim.

Vénen les pedreres de Vilacolum, lloc bell i ferèstec d'origen volcànic, les pedres són lava petrificada, i d'aquests carreus s'han bastit els edificis de la nostra comarca. Vilacolum, és un poble enlairat damunt l'estany, amb belles cases migevals construïdes sobre la roca, una d'elles ho és en una fortificació del segle XIV, el portal dona pas a l'Església dedicada a Sant Esteve l'actual edifici del segle XVIII, conserva notables restes del vell romànic, que fou possessió de la canònica gironina.

L'estany de Vilacolum que era dels més grans i millors del Comtat, i important per les seves pesqueres, ocasionava molts perjudicis, les aigües estancades, sovint criaven els agents portadors de les febres palúdiques que delmaven la població, ja esfereïda en els jorns tempestuosos per el bruel de les aigües esvalotades. Per la diada de la Candelera, en devota processó s'anava a l'estany per beneir-lo, així com la tramontana que evaporava les malèfiques aigües. Les malures cessaren, i en agraïment a Déu i per memòria de tanta malvestat soferta, es guardava festa cada dissabte de Maig.

La comunicació entre els dos estanys, curs final de la ribera de Ciurana i de l'estany de Vilacolum al rec Sirvent, eixugaren els estanys, són obres del segle passat.

**

En direcció a ponent el terreny va pujant, es deixa a la dreta el territori i estany del Canyar ara dit de Sant Tomàs, on hi havia l'Església i poble de Santa Martina del Canyar, que era de Sant Pere de Roda, avui desaparegut, els cultius són cereals, vinyes i oliveres. A poc el poble de Sant Tomàs de Fluvià, nascut al redós d'un priorat benedictí, pertanyent al Monestir de Sant Pere del Galligans de Girona. L'Església és romànica molt modificada, avui té una nau i tres absis, el pla originari era de tres naus i creuer, la porta molt senzilla, dovellada

amb un escut senyorial en la clau, obra del segle XVI. Després de Sant Tomàs, i davant del Puig Motat, s'inicia la plana de Sant Miquel de Fluvià, que seccionada per el riu acaba prop de Ventalló.

* *

Seguint un camí en direcció a llevant, i a uns tres quarts d'hora, hi ha la vila de Torroella de Fluvià, bastida en un pla vora del riu, que mantes vegades hi ha ocasionat danys. Té una bella Església romànica dedicada a Sant Cebrià, per la diada titular que també és Sant Corneli, s'hi fa una formosa festa que aplega a tot el jovent de l'encontrada. Aquest temple té un frontis molt notable, la portada consta de tres arcades de ferradura concèntriques i en degradació, l'exterior amb guardapols, sostingudes per tres pilans a cada costat amb senzilles impostes, i el timpà llis, en la porta curiosa ferramenta antiga.

Empotrada en la paret, una lauda sepulcral, gòtica, dels Torroella senyors de la vila, un ull de bou i un cloquer d'espadaña, completen la façana. L'interior més modern, la nau és d'arc apuntat.

El raval de la Força mostra restes de l'antic Castell, i la torre que dóna nom al poble ha estat magníficament restaurada, queden encara vells carrers i casals, que el torroellenc ha d'estimar, i per civisme que té ben arrelat, no ha de permetre'n la destrucció.

De Torroella a l'Armentera passant a través de les boscúries i el riu, és poc el camí i molta l'amistat entre els dos pobles, i sovint l'arbre de l'amor hi ha florit esponerosament.

IMP. Y PAP. MONTSERRAT.-FIGUERAS

CFP_1-SA

CL R C Festes pobles / Armentera_01